

Şili Ülke Bülteni

Kasım 2015

GENEL BİLGİLER

Resmi adı:	Şili Cumhuriyeti
Yönetim şekli:	Cumhuriyet
Başkent:	Santiago
Önemli şehirler:	Santiago, Bio Bio, Valparaíso, Los Lagos, Maule, La Araucanía, O'Higgins
Komşuları:	Arjantin, Bolivya, Peru
Yüzölçümü:	756.946km ²
Nüfus:	16.6 milyon
Resmi Dili:	İspanyolca
Etnik Gruplar:	% 95,4 Beyazlar ve Beyaz Amerikan Yerlileri, % 4 Mapuçe, % 0,6 Diğer Etnik Gruplar
Devlet Başkanı:	Michelle Bachelet

GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomik Yapı

Siyasi istikrar, ticaret serbestisi, kişi başı gelir, yaşam standardı, basın özgürlüğü, şeffaflık ve rekabetçilik açısından Latin Amerika'nın önde gelen ekonomilerinden olan Şili'nin finans sistemi de oldukça gelişmiştir. Şili, Latin Amerika'da kredi notunu 25 yıldır A'da tutmayı başarabilen tek ülkedir.

Şili ithal ikameci ekonomi politikalarını 1970'lerin ortasında, diğer Latin Amerika ülkelerinden yaklaşık on yıl önce terk etmiş ve liberal ekonominin uygulanması doğrultusunda önemli adımlar atmıştır. Bu durum, üretim artışını ve rekabeti beraberinde getirmiş, madencilik ve balıkçılık başta olmak üzere geleneksel ihracat endüstrilerinde büyüme kaydedilmiştir. Aynı zamanda, selüloz, meyve, somon, ağaç ürünleri, şarapçılık ve metanol gibi yeni sektörlerde, hava ve gemi taşımacılığı ve turizm gibi hizmet sektörlerinde gelişme sağlanmıştır.

İhracat gelirlerinin %40'ını madencilikten, milli gelirin ise üçte birini bakırdan elde eden Şili'nin en büyük madencilik şirketi olan Codelco, tek başına dünya bakır üretiminin %10'unu gerçekleştirmektedir. İmalat sanayinde 2009 yılında meydana gelen gerilemede sektörün küçük ve orta ölçekli şirketlerden oluşması etkili olmuş, hükümet tarafından bu üreticilere vergi kolaylıkları tanınmıştır. Kriz nedeniyle ülkenin en önemli sektörlerinden olan işlenmiş meyve-sebze ve şarap ihracatı gerilemiştir. Hayvancılık ve balıkçılık sektörlerinin de gelişmiş olduğu Şili'de işgücünün %13'ü tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Ülkede petrol üretimi 20 yıldır azalmakta olup, doğal gaz üretimi de tüketimi karşılayacak düzeyde değildir.

Ekonomik faaliyetler özellikle ülkenin orta kısmında yoğunlaşmıştır. Ülke nüfusunun %40'ını barındıran Santiago, GSYİH'nin %47'sini üretmektedir. Valparaiso bölgesindeki nüfus toplam nüfusun %10'unu oluşturmaktadır. Kuzeyde madencilik sektörünün gelişimi; güneyde somon yetiştiriciliği, turizm ve metanol üretimi, ekonomik faaliyetlerin ülke geneline yayılmasını sağlamıştır.

Ekonomik Performans

Piyasa ekonomisinin geçerli olduğu Şili'de ihracat gelirleri milli gelirin dörtte birini oluşturmaktadır. 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen ekonomik reformlar sayesinde 1991-1997 yılları arasında reel GSYİH artışı ortalama %8'e ulaşmış, ancak 1998 yılında gerçekleşen finans krizinin etkisiyle artan cari açığın azaltılmasına yönelik olarak uygulanan sıkı para politikası nedeniyle büyüme oranı %4'te kalmıştır. 1999 yılında yaşanan kuraklık ise, tarımsal üretimin azalmasına, hidroelektrikten elde edilen enerjinin azalması nedeniyle elektrik kesintilerine ve 15 yıl sonra ilk kez ekonomik küçülmeye sebep olmuştur. Sonraki yıllarda ekonomik büyüme ortalama %4 düzeyinde gerçekleşirken, başlıca ticaret partnerleri ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları neticesinde ticaret daha da liberal hale gelmiş ve doğrudan yabancı sermaye girişi hızla artmıştır.

2010 yılında OECD'ye katılmasının ardından, yakın gelecekte G-20 ülkelerine arasına girme yönünde umut vadeden ülkelerden biri olduğu belirtilen Şili, uyguladığı ekonomik ve Yaklaşık 19.000 Dolar düzeyindeki kişi başı gelir bakımından da Şili, Latin Amerika'nın önde gelen ekonomilerindedir.

Ekonomi Politikaları

Mart 2010'da Başkanlık görevini devralan Pinera hükümetinin önceliği, makroekonomik istikrardan ödün verilmeden depremin hasarlarının giderilmesi olmuştur. Şili'de 27 Şubat 2010 tarihinde meydana gelen 8,8 büyüklüğündeki depremden ülkenin ikinci büyük şehri olan Concepcion ile Maule ve Bio Bio çevresi önemli ölçüde hasar görmüş; su, elektrik ve ulaştırma altyapısı tahribata uğramıştır. Deprem sonrasında meydana gelen ihtiyaçların karşılanması amacıyla üç aylık dönem için 111 milyon Dolar değerinde bir önlem paketi açıklanmıştır. Deprem sonrası yeniden inşa çalışmaları kapsamında mali kaynakların altyapının iyileştirilmesine aktarılması ve imalat sanayi altyapısındaki önemli hasarlar nedeniyle 2010 yılının ilk çeyreğinde ekonomi küçülmüş; ancak yılın ikinci yarısında yeniden inşa faaliyetleri ve özellikle madencilik ve enerji sektörlerine yönelik yabancı yatırımlar sayesinde yeniden büyüme yaşanmıştır.

2008 yılı sonunda ABD'de başlayan ve dünyaya yayılan küresel ekonomik krizden sağlam bankacılık sistemi ve güçlü ekonomisi sayesinde nispeten az etkilenen ve Latin Amerika bölgesinin en liberal ekonomilerinden biri olan Şili sonraki yıllarda yeniden inşa çalışmaları, iç dinamikler ve istikrar sayesinde yeniden büyüme trendine girmiştir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Düşük seyreden bakır fiyatları, yabancı yatırımlardaki azalma ve özel tüketim harcamalarındaki kontrollü artış sebebiyle Şili ekonomisinin 2014 yılında %1,9 oranında büyüyeceği öngörülmektedir. İmalat sanayinin küçük ölçekli olması sebebiyle ara malı ve sermaye malı ihtiyacını ithalat ile karşılayan Şili, liberal piyasa koşullarının hakim olması sebebiyle dünya piyasalarındaki dalgalanmalardan kolayca etkilenen ve en önemli ihracat ürünü olan bakır fiyatlarına bağlı bir ekonomik yapıya sahiptir. Ülkenin son yıllarda Çin ile yakınlaşması ise, ABD ve Avrupa kaynaklı krizlerin ülke ekonomisine etkisinin sınırlı tutulmasında önemli bir unsurdur. Nitekim ülkede çıkarılan bakır, Çin gibi hızlı büyüyen ülkelere büyük talep görmekte ve bakır fiyatlarındaki artış Şili ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır.

Madencilikten sonra ülkenin ikinci büyük ihracat sektörü olan tarımdaki büyümeyi ise, artan küresel talep ve STA'lar sayesinde büyük bir pazara ulaşma imkanı desteklemektedir. Güçlü bir sanayi üretimi olmayan Şili ekonomisini gıda işleme sanayindeki büyüme güçlü tutmaktadır. Perakende, ulaştırma, taşımacılık ve turizm sektörlerinde gelişmiş bir altyapıya sahip olan ve bölgenin finans merkezi konumundaki Şili'de hizmetler sektöründe de büyüme beklenmektedir.

DIŞ TİCARET

Küresel ekonomik krizin olumsuz etkilerine rağmen yıllardır dış ticaret fazlası veren Şili'nin 2012 ve 2013 yıllarında dış ticareti açık vermiş ancak 2014 yılında yeniden toparlanma gerçekleşmiştir. Nitekim 2014 yılında ülkenin ihracatı %4,1 azalsa da, ithalattaki azalma %17,8 olarak gerçekleştiğinden 8,8 milyar Dolar dış ticaret fazlası verilmiştir.

Şili'nin Dış Ticareti (1000 Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2001	18.745.415	16.136.155	2.609.260	34.881.570
2002	17.423.088	15.383.398	2.039.690	32.806.486
2003	21.664.187	19.322.392	2.341.795	40.986.579
2004	32.520.323	24.793.475	7.726.848	57.313.798
2005	41.265.945	32.735.071	8.530.874	74.001.016
2006	58.679.097	38.406.036	20.273.061	97.085.133
2007	67.970.693	47.153.788	20.816.905	115.124.481
2008	66.461.986	61.910.573	4.551.413	128.372.559
2009	53.731.728	42.427.402	11.304.326	96.159.130
2010	70.631.511	56.220.808	14.410.703	126.852.319
2011	81.411.129	74.907.075	6.504.054	156.318.204
2012	78.276.984	79.461.531	-1.184.547	157.738.515

2013	77.367.263	79.616.353	-2.249.090	156.983.616
2014	74.209.700	65.423.219	8.786.481	139.632.919

Kaynak: ITC Trademap.

İhracat

Şili'nin 2014 yılı ihracatının %23'ü rafine edilmiş bakırdan, %22'si ise bakır cevherlerinden oluşmaktadır. Sodalı ve sülfatlı odun hamuru (selüloz), balık filetoları, üzüm şarabı, dondurulmuş balık, taze ve kuru üzüm, altın, demir cevheri ve molibden cevheri ise Şili'nin ihraç ettiği diğer başlıca ürünlerdir. Tarım ve gıda ürünlerinin Şili'nin ihracatındaki payı %22'dir.

Şili'nin İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Tüm Ürünler	77.965.383	77.367.263	74.209.700
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	21.964.380	18.862.888	17.098.323
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	15.952.747	17.188.786	16.475.122
4703	Sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	2.529.117	2.803.381	2.902.857
7402	Rafine edilmemiş bakır; elektrolitik rafine için bakır anotları	3.402.218	3.544.546	2.898.399
0304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	1.548.390	1.986.046	2.329.387
9999	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen ürünler	0	14.748	2.131.410
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm sırası	1.798.194	1.889.985	1.855.849
0303	Balıklar (dondurulmuş)	1.303.792	1.355.204	1.706.909
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	1.632.449	1.896.744	1.306.002
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1.630.425	1.384.721	1.234.230
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	1.338.023	1.375.758	1.189.924
2613	Molibden cevherleri ve konsantreleri	1.211.133	867.490	1.184.562
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	702.931	812.531	989.732
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	870.120	1.023.895	809.598
2801	Flor, klor, brom ve iyot	906.679	842.700	702.463
0810	Diğer meyveler (taze)	627.501	745.758	588.256
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	660.256	679.442	563.508
0302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	287.244	442.807	549.709
7408	Bakır teller	501.815	456.370	515.011
3104	Potaslı mineral veya kimyasal gübreler	563.862	521.007	483.652
0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	463.608	409.007	450.854
2620	Arsenik, metalleri veya bunların bileşiklerini içeren cüruf, küller ve kalıntılar	223.617	415.862	435.513
2301	Et, sakatat, deniz hayvanı vs. (yemeye uygun olmayan) unu, pelleti, kıkırdakları (donyağı tortusu)	444.298	419.117	429.780
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	395.535	415.098	412.617
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	275.682	337.837	403.302
0811	Meyveler ve sert çekirdekli meyveler (dondurulmuş)	292.606	336.348	367.091
4810	Bir veya iki yüzü kaolin (çin kili) veya diğer inorganik maddeler ile sıvanmış kağıt ve kartonlar	346.573	328.241	352.810
4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	317.530	345.413	348.817

2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	302.925	316.872	340.900
4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	282.123	253.562	327.760
2834	Nitritler; nitratlar	362.613	295.454	327.618
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	185.290	369.374	310.960
4401	Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, talaş, döküntü ve artıklar	370.474	314.843	310.095
1605	Hazırlanmış/konserve edilmiş kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve diğer su omurgasızları	276.182	295.584	303.029
4409	Şekil verilmiş ağaçlar (lambalanmış, yiv açılmış, set açılmış, şevlenmiş, ortaları (V) şeklinde oluklanmış vb.)	230.625	272.945	292.657
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	282.667	283.663	284.758
0813	Meyve (kurutulmuş) (0801, 0806'de kiler hariç)08. fasıldaki sert ve kabukluların karışımları	187.018	194.166	277.782
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	689.003	672.963	277.620
7202	Ferro alyajlar	324.346	226.877	274.124
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	39.805	24.288	247.873

Kaynak: ITC Trademap.

Şili'nin 2014 yılı ihracatında %24,6 payla ilk sırada Çin yer almaktadır. ABD (%11,8), Japonya (%10,5), Güney Kore (%6,1) ve Brezilya (%5,4) ise ülkenin diğer önemli ihrac pazarlarıdır. Türkiye, %0,5 payla Şili'nin 2014 yılı ihracatında 28. sırada yer almıştır.

Şili'nin İhracatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Sıra	Ülke Adı	2012	2013	2014
	Tüm Ülkeler	77.965.383	77.367.263	74.209.700
1	Çin	18.097.536	19.219.034	18.219.664
2	ABD	9.603.710	9.811.795	8.778.953
3	Japonya	8.334.806	7.661.093	7.759.852
4	Güney Kore	4.527.009	4.271.753	4.561.321
5	Brezilya	4.311.601	4.434.355	4.039.508
6	Hindistan	2.563.543	2.303.807	2.571.746
7	Hollanda	2.708.691	2.542.062	2.160.044
8	Peru	1.812.391	1.963.028	1.754.795
9	Tayvan	1.816.574	1.645.465	1.695.010
10	İtalya	2.009.215	1.657.788	1.654.535
11	İspanya	1.607.283	1.378.838	1.487.728
12	Fransa	1.219.224	1.110.014	1.382.870
13	Meksika	1.344.151	1.321.260	1.341.191
14	Kanada	1.284.208	1.417.869	1.262.030
15	Belçika	1.248.288	1.385.037	1.122.167
16	Arjantin	1.067.615	1.045.779	1.062.075
17	Kolombiya	911.875	869.012	1.008.477
18	Almanya	933.289	1.013.199	978.848
19	İsviçre	1.077.099	1.040.996	865.841
20	Avustralya	1.236.325	800.920	848.248
21	Rusya Fed.	422.247	653.895	762.493

22	Birleşik Krallık	703.601	705.768	715.164
23	Akvator	520.877	522.556	704.235
24	Bolivya	1.551.240	1.704.521	531.534
25	Venezuela	689.054	522.150	465.230
26	Bulgaristan	335.785	512.899	421.318
27	Vietnam	371.059	307.487	374.117
28	Türkiye	463.041	366.465	337.477
29	Tayland	314.561	241.924	288.865
30	Kosta Rika	263.368	261.210	260.515

Kaynak: ITC Trademap.

İthalat

Şili'nin 2014 yılı ithalatının %22'sini oluşturan mineral yakıt ve yağlar (gitp:27) haricinde; binek otomobilleri (%4,9), telefon cihazları (%2,9), eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar (%2,7), bilgisayar ve parçaları (%1,5), taşkömürü (%1,3), ilaç (%1,2), sığır eti (%1,2) ve kauçuk lastik (%1,1) ithal ettiği görülmektedir.

Şili'nin İthalatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Tüm Ürünler	80.066.781	79.616.353	65.423.219
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	6.107.808	6.274.145	6.075.866
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	8.160.347	7.074.044	5.148.172
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	3.758.057	4.004.923	3.173.487
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2.249.701	1.738.044	1.953.405
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2.199.928	2.247.941	1.883.603
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	3.021.607	2.297.961	1.771.708
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1.309.030	1.318.777	978.230
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	1.114.647	931.121	877.180
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	645.884	679.312	813.937
0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	780.983	723.643	805.064
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.244.589	1.135.848	720.180
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	941.147	849.343	673.106
8502	Elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları ve rotatif elektrik konvertörleri	286.607	641.525	595.636
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	567.619	494.180	532.777
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	1.070.507	960.217	507.504
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	615.519	650.953	465.397
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	445.879	291.884	457.668
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makineleri, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	1.265.208	822.512	453.072
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	237.223	223.293	448.985

6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	403.394	423.909	442.845
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	408.384	372.823	419.568
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	446.111	424.280	376.770
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	385.820	442.152	374.258
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	323.647	440.586	372.203
2613	Molibden cevherleri ve konsantreleri	489.772	334.199	370.026
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	627.736	595.199	365.022
8701	Traktörler	443.733	409.554	360.594
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	386.245	290.864	336.871
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	332.338	347.449	335.170
1005	Mısır	288.884	304.115	327.810
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	373.972	387.068	324.611
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	288.403	275.441	317.489
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm veya daha fazla)	208.186	209.254	312.216
8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme, boşaltma makinaları (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, teleferikler gibi)	259.071	487.605	299.121
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb	334.636	381.115	296.682
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	282.364	250.720	291.890
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	305.287	314.872	291.248
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	274.917	294.009	286.447
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	298.046	284.344	283.128
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	331.870	334.712	281.002

Kaynak: ITC Trademap.

2014 yılı ithalatının %20,4'ünü ABD'den gerçekleştiren Şili'nin diğer tedarikçileri Çin (%20), Brezilya (%8,7), Arjantin (%4,7), Almanya (%3,9), Ekvator (%3,7), Meksika (%3,4) ve Güney Kore'dir (%3,3). Türkiye ise, Şili'nin 2014 yılı ithalatında %0,4 payla 33. sıradadır.

Şili'nin İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

Sıra	Ülke Adı	2012	2013	2014
	Tüm Ülkeler	80.066.781	79.616.353	65.423.219
1	ABD	18.593.328	16.104.369	13.366.998
2	Çin	14.432.078	15.701.718	13.069.595
3	Brezilya	5.185.973	5.111.038	5.670.940
4	Arjantin	5.283.269	3.933.783	3.063.053
5	Almanya	2.861.680	3.201.712	2.576.546
6	Ekvator	2.154.893	2.514.879	2.435.144
7	Meksika	2.607.576	2.542.729	2.249.873
8	Güney Kore	2.603.952	2.770.847	2.164.016
9	Japonya	2.596.367	2.494.867	1.791.894
10	Peru	2.072.238	1.758.109	1.485.515
11	İspanya	1.389.483	1.753.302	1.414.754
12	İtalya	1.264.357	1.281.288	1.254.479
13	Kanada	1.030.536	1.542.720	1.243.463
14	Trinidad ve Tobago	1.449.640	1.049.532	1.219.058
15	Kolombiya	2.184.752	1.721.345	1.113.184
16	Fransa	1.552.458	2.428.255	1.075.422
17	Birleşik Krallık	891.505	1.467.584	839.645
18	Tayland	715.114	759.005	737.278
19	Paraguay	211.220	573.208	711.475
20	Hindistan	710.933	739.127	619.850
21	Hollanda	389.327	638.373	428.968
22	İsveç	538.777	466.284	424.146
23	Belçika	425.732	453.662	388.524
24	Angola	0	9	386.693
25	Vietnam	205.398	281.656	363.411
26	Tayvan	466.602	472.300	296.401
27	Finlandiya	357.176	358.371	287.642
28	Avustralya	474.289	414.281	285.224
29	İsviçre	316.888	333.821	281.476
30	Danimarka	191.768	231.044	264.090
33	Türkiye	217.232	264.088	229.360

TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Şili, Bakanlığımız tarafından 2014-2015 döneminde Öncelikli Ülkelerinden birisi olarak belirlenmiştir.

Türkiye ile Şili, birbirinden çok uzak coğrafyalarda yer almasına rağmen, iki ülke halkı arasında özel bir sempati vardır. 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ni ilk tanıyan Latin Amerika ülkesi Şili olmuştur. Bu davranış Türkiye'de, Şili ulusunun milli bağımsızlığa ve ülkeler arasındaki dostluğa verdiği değerin somut bir ifadesi olarak kabul edilmiş ve her iki ülke arasında 1926 yılında imzalanan Dostluk Anlaşması ile ikili ilişkilerin sağlam temelleri oluşturulmuştur. İki ülke arasındaki ticari ilişkiler ise 1970'li yıllarda başlamıştır.

Türkiye ile Şili arasındaki ticaret yıllar itibarıyla incelendiğinde, söz konusu ülkeye gerçekleştirilen ihracatın 2009-13 yılları arasında düzenli olarak arttığı, 2014 yılında ise ihracatımızda %9,4 düşüş gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde Şili'den ithalatımız da %10,5 azalmıştır. İki ülke arasındaki ticaret hacmi 2014 yılında %10,1 gerilerken, ülkemiz aleyhindeki dış ticaret açığı da %11,7 azalmıştır.

Türkiye-Şili Dış Ticaret Değerleri (1000 Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2000	16.279	92.274	-75.996	108.553
2001	19.920	73.474	-53.554	93.393
2002	19.798	79.270	-59.472	99.068
2003	15.528	160.490	-144.962	176.018
2004	24.529	176.449	-151.921	200.978
2005	24.959	326.177	-301.218	351.136
2006	34.788	441.925	-407.136	476.713
2007	41.843	533.969	-492.126	575.812
2008	150.267	324.110	-173.842	474.377
2009	37.435	200.387	-162.952	237.822
2010	81.222	311.709	-230.488	392.931
2011	130.616	474.341	-343.725	604.957
2012	174.998	465.852	-290.854	640.850
2013	219.338	405.861	-186.523	625.199
2014	198.579	363.304	-164.725	561.883
2014 (7 ay)	121.415	209.725	-88.310	331.139
2015 (7 ay)	97.538	169.192	-71.654	266.730

Kaynak: TÜİK

Şili'ye 2014 yılı ihracatımızın %17,2'sini oluşturan ve ilk sırada yer alan eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtları %14,8 pay ile demir-çelik çubuklar ve %4,9 pay ile demir-çelik profiller izlemektedir. Traktörler, halı ve kilim, binek otomobilleri, kara taşıtları aksamı, plastikten monofiller ve demir-çelik kaplar ise bu ülkeye ihraç edilen diğer başlıca ürün gruplarıdır. Aynı dönem Şili'ye ihracatımızın %2,8'ini tarım ve gıda ürünleri oluşturmuştur.

Türkiye'nin Şili'ye İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Tüm Ürünler	174.998	219.338	198.614
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	4.105	35.964	34.217
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeme işleminden sonra burulmuş olanlar dahil)	39.762	38.022	29.352
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	13.490	9.634	9.797
8701	Traktörler	7.092	10.872	8.620
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	4.492	8.691	6.900
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	14.575	18.578	6.285
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	5.529	5.709	5.445
3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	3.527	5.709	5.121
7311	Demir veya çelikten sıkıştırılmış veya sıvı hale getirilmiş gazlar için kaplar	1.093	4.689	5.058
9999	Tarifinin başka yerinde belirtilmeyen ürünler	4.375	4.902	4.820
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	7.639	2.248	4.448
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.911	2.672	3.709
2819	Krom oksitleri ve hidroksitleri	4.556	2.598	3.289
7322	Demir veya çelikten elektriksiz merkezi ısıtmaya mahsus radyatör, motorlu hava püskürtücüler, bunların aksam-parçası	3.266	2.658	2.491
7202	Ferro alyajlar	1.770	1.940	2.215

8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	152	1.468	1.726
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	405	678	1.572
3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	1.235	1.075	1.422
2517	Çakıl taşı, kırılmış/ezilmiş taş, çakmak ve yassı iri çakıl taşı, cüruf, moloz vs.	758	1.283	1.406
8430	Toprak, maden, cevher kazıma, taşıma, ayırma, seçme makinaları, kazık varyoşları, kar küreyici ve püskürtücü, vb makine	0	0	1.400
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	647	1.239	1.377
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	1.826	1.761	1.346
8462	Metalleri dövme, çekiçleme, kalıpta dövme, kesme, taslak çıkartma, şatafatlama, karbürleri işlemeye mahsus takım tezgahları	1.828	1.722	1.312
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	193	261	1.271
2102	Mayalar ve cansız diğer tek hücreli mikroorganizmalar	1.256	1.812	1.228
5703	Halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tuftedilmiş)	349	335	1.209
6115	Külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çoraplar (örme)	756	813	1.109
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	417	2.370	1.083
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	495	1.172	987
7007	Emniyet camları	682	1.057	935
8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	1.236	58	934
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	1.527	1.016	924
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	1.925	1.003	911
8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	1.251	2.738	858
7324	Demir veya çelikten sağlığı koruyucu eşya ve bunların aksam ve parçaları	915	700	842
3202	Debagatte kullanılan sentetik organik ve anorganik maddeler ve müstahzarlar	862	785	831
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	685	664	804
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	439	814	789
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	308	380	747
6309	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya	156	334	716

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin Şili'den 2014 yılında gerçekleştirdiği ithalatın %66,8'ini rafine bakır ve bakır alaşımları oluşturmaktadır. Geri kalan ithalatımız ise büyük ölçüde potasyum nitrat, kabuklu meyveler (ceviz, badem), balık yağı, sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru, kontrplaklar, lityum karbonat, sebze ve çiçek tohumları, balık unu ve işlenmemiş altından oluşmaktadır. Tarım ve gıda ürünleri, bu ülkeden gerçekleştirilen ithalatın %14,2'sini kapsamaktadır.

Türkiye'nin Şili'den İthalatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Tüm Ürünler	466.042	405.861	363.304
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	385.740	307.868	242.697
2834	Nitritler; nitratlar	16.417	14.940	18.535
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	13.299	17.641	16.244
1504	Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları	3.377	18.520	13.381
4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	1.229	5.961	12.484
4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	6.462	4.153	10.924
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	5.822	7.587	8.779
1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	9.125	5.989	6.702
2301	Et, sakatat, deniz hayvanı vs. (yemeye uygun olmayan) unu, pelleti, kıkırdakları (donyağı tortusu)	4.744	4.474	6.522
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	0	6.182
7801	İşlenmemiş kurşun	0	0	1.718
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	1.213	1.313	1.591
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	139	720	1.214
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	1.624	1.625	1.201
1206	Ayçiçeği tohumu	578	465	1.169
3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	58	588	1.116
2825	Hidrazin ve hidrosilamin, bunların anorganik tuzları, organik bazlar, diğer metal oksitler, hidroksitler ve peroksitler	932	1.427	1.086
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	2.536	1.447	993
1605	Hazırlanmış/konserve edilmiş kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve diğer su omurgasızları	57	428	951
7202	Ferro alyajlar	0	0	944
4810	Bir veya iki yüzü kaolin (çin kili) veya diğer inorganik maddeler ile sıvanmış kağıt ve kartonlar	1.105	523	914
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	98	1.064	815
1006	Pirinç	0	0	637
1108	Nişastalar ve inülin	158	88	542
0810	Diğer meyveler (taze)	876	827	466
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	126	738	425
0712	Kurutulmuş sebzeler (bütün, kesilmiş, dilimlenmiş, kırılmış, toz halinde)	215	290	378
0307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	414	295	366
8404	84.02 veya 84.03 Pozisyonlarındaki kazanlarla birlikte kullanılmaya mahsus yardımcı cihazlar (ekonomizör, kondansör vb)	347	0	343
4408	Kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalın <= 6mm.	1.127	261	314
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	388	251	288
3919	Plastikten kendinden yapışkan levha, plaka, bandlar, şerit, film, folye ve diğer yassı şekiller	246	57	273

1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	871	669	245
0910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	0	69	244
1005	Mısır	232	86	211
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	1.924	1.583	203
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	552	524	183
1803	Kakao hamuru	0	0	163
3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	0	0	134
2712	Vazelin, parafin, petrol mumu, yağlı mum, ozakerit, linyit mumu, turb mumu vb.	0	0	126

Kaynak: ITC Trademap.

İhracat Potansiyeli Olan Başlıca Sektörler

Güçlü rakiplerin varlığına karşın Türkiye'nin Şili'ye ihracatının STA ile birlikte ilerleyen yıllarda daha da artacağı öngörülmektedir. Bölgenin en gelişmiş ve liberal ülkelerinden biri olması nedeniyle, Türk ürünlerine yönelik aktif bir tanıtım stratejisi uygulanarak ülkeye yönelik ihraç ürünlerimizin çeşitlendirilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.

Her iki ülke de, coğrafi konumları ve bölgesel ilişkileri nedeniyle kendi pazarları yanında, dahil oldukları bölgesel işbirlikleri kapsamında diğer pazarlara da giriş fırsatı sunmaktadır. Özellikle madencilik ve savunma sanayi sektörlerinde Şili ile Türkiye arasında işbirliği imkanları mevcuttur.

Tarım ve gıda ürünlerinden bisküvi, şekerli ve çikolatalı mamuller, zeytinyağı, zeytin, maya ve kuru kayısı; sanayi ürünlerinde ise demir/çelik çubuklar, traktörler, ısıtması elektrikle olmayan demir-çelik radyatör, jeneratörler, demir/alaşimsız çelikten profil, oto yedek parça, kauçuktan yeni dış lastikler, otomobil ve steysin vagonlar, ev tekstili, ağır iş makine ve cihazlarının aksam ve parçaları ve eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar Şili pazarında potansiyel arz etmektedir.

Şubat 2010'da yaşanan deprem sonrasında ülkede yürütülen yeniden inşa çalışmaları çerçevesinde inşaat ve müteahhitlik hizmetlerinin artması neticesinde, inşaat malzemeleri ve iş makineleri ithalatında büyük artış yaşanmıştır. İşlenmiş petrol ürünleri ve savunma sanayi ise diğer başlıca potansiyel işbirliği alanlarını oluşturmaktadır.

SOFOPA verilerine göre Şili'de halihazırda geliştirilmekte olan yatırım projelerinin %33,5'i madencilik, %16,1'i enerji, %12,8'i telekom, %12,7'si hizmetler, %10,6'sı perakendecilik, %6,7'si altyapı, %6,7'si imalat, %1'i de turizm sektörlerindedir. Yakın dönemli projelerin ise %50'sinin enerji, %27,1'inin madencilik, %16'sının altyapı, %4,3'ünün hizmetler, %2,2'sinin imalat sanayine yönelik olduğu bilinmektedir. Uzun vadeli projelerin ise madencilik (%51,5), enerji (%20,8), altyapı (%19,3), imalat (%5,9), hizmetler (%1,2) ve perakendecilik (%1) sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Değişen tüketim kalıpları çerçevesinde Şili'de büyüme potansiyeli olan sektörler; otomobil, televizyon (özellikle LCD ve plazma), kozmetik ve kişisel hijyen ürünleri, spor giyim, ev hayvanları sektörüne yönelik ürünler, geniş bant internet sistemleri ve taşınabilir PC ve akıllı cep telefonu pazarıdır. Ayrıca gerek çevresel duyarlılıklar çerçevesinde yenilenebilir enerjiye duyulan ilgi, gerekse uzun vadede tasarruf nedenleriyle hanehalkları ve işyerleri tarafından güneş enerjisine yönelik talepte de düzenli bir artış gözlenmekte olup, güneş panelleri pazarı genişlemektedir.

İki Ülke Arasındaki Ticarete İlişkin Önemli Hususlar ve Başlıca Sorunlar

İki ülkenin ürün yelpazesinin özellikle tarım ürünlerinde benzerlik göstermesi nedeniyle bu ülkeye yönelik ihraç ürünlerimizin çeşitliliğinin kısıtlı olması, coğrafi uzaklık nedeniyle işadamlarının karşılıklı ziyaretlerinin yeterince sık olmaması, Türkiye'nin pazarda yeterince tanınmaması, navlun fiyatlarının yüksekliği nedeniyle bölge ülkeleri ile rekabette ve lojistikte karşılaşılan dezavantajlar Şili pazarında karşılaşılan başlıca sorunlardır.